

युनिट एक प्रकरणः पहिले आंतरराष्ट्रीय संबंध

रिकाम्या जागा भरा :

- १) ----- यांनी सर्वप्रथम 'आंतरराष्ट्रीय' हा शब्द प्रयोग केला .
अ) मॉर्गेथा   ब) प्लेटो   क) जेरेमी बेंथम   ड) यापैकी नाही .
- २) ----- यांनी १९ व्या शतकाच्या सुरवातीला आंतरराष्ट्रीय संबंधावर पुस्तक लिहिले.
अ) पॉल रिंश   ब) बस्ट्रॅड रसेल   क) प्रो.रिचर्ड   ड) यापैकी नाही .
- ३) आंतरराष्ट्रीय संबंध हा विषय शिकविण्यास ----- या विद्यापीठात सर्वप्रथम सुरवात झाली .
अ) बॉन   ब) कॅम्ब्रिज   क) वेल्स   ड) यापैकी नाही .
- ४) एका राज्याने दुसऱ्या राज्याशी कशा प्रकारचे संबंध ठेवावे याची चर्चा ----- या विचारवंताच्या ग्रंथात केली आहे.
अ) बर्जेस   ब) मनू   क) ऑरिस्टॉटल   ड) यापैकी नाही .
- ५) इ.स. ----- मध्ये आंतरराष्ट्रीय संबंध हा विषय इंग्लंडमधील वेल्स या विद्यापीठात शिकविण्यास सुरवात झाली .
अ) १९१९   ब) १९२०   क) १९३०   ड) यापैकी नाही .
- ६) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचे जनक ----- यांना संबोधिले जाते .
अ) कॅटलिन   ब) हेन्स मॉर्गेथा   क) पॉल रिंश   ड) यापैकी नाही .
- ७) ----- यांच्या मते आंतरराष्ट्रीय संबंध म्हणजे सत्तेसाठी चाललेला संघर्ष होय .
अ) ऑरिस्टॉटल   ब) मॉर्गेथा   क) प्लेटो   ड) यापैकी नाही .
- ८) ----- यांनी आंतरराष्ट्रीय राजकारणाकडे सत्तावादी दृष्टीकोनातून पाहिले .
अ) रसेल   ब) मॉर्गेथा   क) कौटिल्ये   ड) यापैकी नाही .
- ९) आंतरराष्ट्रीय संबंध या ज्ञानशाखेच्या अभ्यासास ----- या देशात स्वतंत्रपणे सुरवात झाली .
अ) रशिया   ब) अमेरिका   क) इंग्लंड   ड) यापैकी नाही .
- १०) अमेरिका विद्यापीठांमध्ये सुरवातीच्या कालखंडात आंतरराष्ट्रीय संबंध हा विषय विषयाचे ----- प्राध्यापक शिकवित होते .
अ) इतिहास   ब) समाजशास्त्र   क) राज्यशास्त्र   ड) यापैकी नाही .
- ११) आंतरराष्ट्रीय संबंध ही एक ----- शाखा मानली जाते .
अ) कला   ब) विज्ञान   क) वाणिज्य   ड) यापैकी नाही

- 12) जेरेमी बेंथम यांनी सर्वप्रथम ----- हा शब्द प्रयोग केला .
 अ) राष्ट्रीय   ब) प्रादेशिक   क) आंतरराष्ट्रीय   ड) यापैकी नाही .
- 13) इ.स. १९१९ मध्ये आंतरराष्ट्रीय संबंध हा विषय इंग्लंडमधील ----- या विद्यापीठात शिकविण्यास सुरवात झाली .
 अ.) वेल्स   ब) कॅम्ब्रिज   क) बॉन   ड) यापैकी नाही .
- 14) मॉर्गेथा यांच्या मते, आंतरराष्ट्रीय संबंध म्हणजे सत्तेसाठी चाललेला ----- होय .
 अ) संबंध   ब) संघर्ष   क) सहकार्य   ड) यापैकी नाही .
- 15) ----- विद्यापीठांमध्ये सुरवातीच्या कालखंडात आंतरराष्ट्रीय संबंध हा विषय इतिहास विषयाचे प्राध्यापक शिकवित होते .
 अ) रशिया   ब) इंग्लंड   क) अमेरिका   ड) यापैकी नाही .

प्रकरण : दुसरे - आंतरराष्ट्रीय संबंधाचे सिद्धांत

- १) ----- हा सिद्धांत आदर्शवादी सिद्धांताशी अधिक विसंगत आहे .
 अ) वास्तववादी   ब) खेळ सिद्धांत   क.) व्यवस्थावादी   ड) यापैकी नाही
- २) ----- हा वास्तववादाचा जनक मानला जातो .
 अ) रसेल.   ब) मॉर्गेथा   क). कॅटलिन.   ड) यापैकी नाही
- ३) मॉर्गेथा यांनी ----- या ग्रंथात वास्तववादी सिद्धांताची मांडणी केली .
 अ) पॉलिटिक्स अमांग नेशन्स   ब) सोशल कॉर्ट्रॅक   क) दास कॅपिटल. ड) यापैकी नाही
- ४) ----- 'सत्ता' म्हणजे इतरांचे वर्तन नियंत्रित करण्याची क्षमता होय हे विधान कोणी केले .
 अ) मॉर्गेथा   ब) बर्जेस.   क) लास्वेल   ड) यापैकी नाही
- ५) वास्तववादी जागतिक शांततेपेक्षा ----- ला अधिक महत्व देतात .
 अ) राजनय.   ब) मानवता   क) राष्ट्रीय हित   ड) यापैकी नाही
- ६) सर्व माणसे व सर्व राज्ये सत्तेसाठी संघर्ष करतात हे विधान ----- याचे आहे .
 अ) आदर्शवादी   ब) वास्तववादी   क) व्यवस्थावादी   ड) यापैकी नाही
- ७) खेळ सिद्धांताचा विकास होण्यास ----- मध्ये प्रारंभ झाला .
 अ) १७१०   ब) १८२०   क) १९३०   ड) १९३५.
- ८) ----- या गणितज्ञांनी युद्धनीतिच्या दृष्टीकोनातून खेळ सिद्धांताची मांडणी केली .
 अ) लीबनिस.   ब)वेबस्टर.   क) इस्टन   ड) यापैकी नाही .

युनिट - दोन प्रकरण : तिसरे - राष्ट्रीय सत्ता

- १) यांती पॉलिटिक्स अमांग नेशन्स' हा ग्रंथ लिहिला .
 अ) माँगैथा   ब). हेगेल   क) मार्क्स   ड) यापैकी नाही

२) सत्तावादाचा हा कटूर पुरस्कर्ता आहे .
 अ) रुसो   ब). नित्से   क) हेगेल.   ड) यापैकी नाही .

३) यांनी प्राचीन काळी 'अर्थशास्त्र' या ग्रंथात सत्ताप्राप्तीचे मार्ग सांगितले होते .
 अ) प्लेटो   ब) कौटिल्य   क) अर्रिस्टॉटल   ड) यापैकी नाही .

४) या इटालियन विचारवंताने राष्ट्रीय सत्तेला महत्व दिले .
 अ) हॉब्ज   ब) लॉक   क) मँकेब्हली   ड) यापैकी नाही .

५) राष्ट्रीय सत्तेची निर्मिती करता येत नाही, तर ती आपोआपच निर्माण होत असते' असे -----
यांनी म्हटले आहे.

अ) मार्गेथा   ब) कौटिल्य   क) रसेल   ड) यापैकी नाही.

६) ----- च्या मते, बलप्रयोगाची क्षमता म्हणजे सत्ता होय.

अ). लिबनीस.   ब) रॉबर्ट बस्ट्रीड   क) नित्से   ड) यापैकी नाही.

७) ----- याने १९३५ मध्ये 'राजकीय सत्ता' हा ग्रंथ लिहिला.

अ) रॉबर्ट ढाल   ब) चार्ल्स मेरियम   क) लास्वेल.   ड) यापैकी नाही.

८) ----- याने राज्यशास्त्राला 'सत्तेचे शास्त्र' असे म्हटले आहे.

अ) रसेल.   ब) कॅटलिन   क). लास्वेल.   ड) यापैकी नाही.

९) 'सत्ता म्हणजे प्रभाव पाडण्याची क्षमता होय' असे ----- यांनी म्हटले.

अ) रॉबर्ट ढाल व केनेथ थॉम्पसन   ब) कॅटलिन व रसेल

क) हेगेल व मार्क्स   ड) यापैकी नाही

१०) ----- च्या मते 'सत्ता संपादनाची इच्छा निसर्गतःच सर्व मनुष्यात असते'.

अ) हॉब्झ   ब) लॉक   क) रूसो   ड) यापैकी नाही.

११) आर्थिक विषमता चालेल पण सत्तेची विषमता ठेवणे व्यक्ती स्वातंत्र्याच्या दृष्टिने धोकादायक
असते असे ----- यांनी म्हटले.

अ) हॉब्झ.   ब) रसेल   क) लॉक   ड) यापैकी नाही

१२) ----- साठी सत्ता हा अत्यंत आवश्यक घटक मानला जातो.

अ). समाजकारण.   ब) राजकारण.   क) संघटन.   ड) यापैकी नाही.

१३) ----- मुळे राष्ट्रीय सत्तेवर मर्यादा येतात.

अ) राजनय   ब) शस्त्र स्पर्धा   क) आंतरराष्ट्रीय कायदे   ड) यापैकी नाही.

१४) चार्ल्स मेरियम याने ----- मध्ये 'राजकीय सत्ता' हा ग्रंथ लिहिला.

अ) १७१०   ब) १८२०   क) १९३०   ड) १९३५.

१५) ----- ची निर्मिती करता येत नाही, तर ती आपोआपच निर्माण होत असते' असे मार्गेथा

यांनी म्हटले आहे.

अ) आंतरराष्ट्रीय संबंध   ब) राष्ट्रीय सत्ता   क) सामूहिक सुरक्षितता   ड) यापैकी नाही.

प्रकरण : चवथे - परराष्ट्र धोरण

- १). इतर राष्ट्रांसोबत संबंध प्रस्थापित करण्याचे एक माध्यम म्हणजे ----- हे होय.

अ) परराष्ट्र धोरण   ब) अंतर्गत धोरण   क) आंतरराष्ट्रीय धोरण   ड) यापैकी नाही.

२) ----- च्या मते, परराष्ट्र धोरण म्हणजे राज्याने आपल्या क्षेत्राबाहेरील परिस्थितीला प्रभावित करण्यासाठी केलेल्या कृतीचा क्रम होय.

अ) मार्गथा   ब) चाल्स्बर्टन मार्शल   क). बर्जेस.   ड) यापैकी नाही .

३) राष्ट्रीय हित हा परराष्ट्र धोरणाचा मूलभूत स्वरूपाचा सिद्धांत आहे असे ----- याने म्हटले आहे.

अ) जोसेफ फ्रैंकल.   ब). बर्जेस.   क) मार्गथा   ड) यापैकी नाही

४). ----- हे परराष्ट्र धोरणाचे मुख्य उद्दिष्ट असते .

अ) स्वराष्ट्र हिताचे संरक्षण   ब) दुसऱ्यांच्या हिताचे संरक्षण.

क) आंतरराष्ट्रीय हिताचे संरक्षण.   ड) यापैकी नाही

५) ----- हे परराष्ट्र धोरणातील कायमस्वरूपी तत्व म्हणून ओळखले जाते .

अ) राजकीय तत्व   ब) राष्ट्रीय तत्व   क) भौगोलिक तत्व   ड) यापैकी नाही

६) राष्ट्राचा ----- विकास घडवून आणणे हे कोणत्याही राष्ट्राचे प्राथमिक उद्दिष्ट असते .

अ) सामाजिक.   ब) राजकीय   क) आर्थिक.   ड). यापैकी नाही .

७) ----- ला परराष्ट्र धोरणाचे मूलस्थान मानले जाते.

अ). राष्ट्रीय हित   ब) राष्ट्रीय सत्ता   क) राष्ट्रीय संघटन.   ड). यापैकी नाही .

८) परराष्ट्र धोरण निर्धारकांना राष्ट्रातील वेगवेगळ्या----- च्या प्रभावानुसार कार्य करावे लागते .

अ) राजकीय पक्ष.   ब) दबावगट   क) हितसंबंधीगट   ड). यापैकी नाही .

९) ----- च्या मते, परराष्ट्र धोरण म्हणजे एखाद्या राष्ट्राशी कोणत्याही प्रकाराचा संबंध किंवा व्यवहार न ठेवण्याचा निर्णय होय.

अ) मार्गथा   ब) चाल्स्बर्टन मार्शल   क) फेलिक्स ग्रॅंस   ड) यापैकी नाही .

१०) भौगोलिक तत्व हे ----- तील कायमस्वरूपी तत्व म्हणून ओळखले जाते .

अ) परराष्ट्र धोरण   ब) राष्ट्रीय धोरण   क) प्रादेशिक धोरण   ड) यापैकी नाही .

युनिट - तीन : प्रकरण - पाचवे - सत्ता संतुलन.

- १) ----- यांनी आंतरराष्ट्रीय संबंधाला शक्तीसंघर्षाचे राजकारण असे म्हटले आहे .
 अ) मॉर्गेथा   ब) वाइट   क) बर्क   ड) यापैकी नाही .
- २) सत्तासंतुलन ही गोंधळ माजविणारी संकल्पना आहे असे ----- . यांनी म्हटले आहे .
 अ) हार्टमन   ब) वाइट   क) क्लाड   ड) यापैकी नाही .
- ३) सत्तासंतुलनात ----- राष्ट्रांना फारसे महत्त्व नसते .
 अ) मोठ्या   ब) लहान   क) शक्तीशाली   ड) यापैकी नाही .
- ४) सर्वप्रथम सत्तासंतुलन संकल्पनेची सैद्धांतिक मांडणी ----- . यांनी केली .
 अ) बर्नाडो रुसिलाई   ब) बर्क   क) मॉर्गेथा   ड) यापैकी नाही .
- ५) ----- यांच्या मते , आंतरराष्ट्रीय संबंध स्थिर स्वरूपाचे ठेवणे म्हणजे सत्तासंतुलन होय .
 अ) पार्किन्स   ब) श्वातङ्गन बर्जर   क) कॅटलीन   ड) यापैकी नाही .
- ६) सत्तासंतुलन ही ----- स्वरूपाची व्यवस्था आहे .
 अ) नैसर्गिक   ब) कृत्रिम (मानवनिर्मित)   क) उपजत   ड) यापैकी नाही .
- ७) सत्ता संतुलन हे ----- राष्ट्रांचा खेळ आहे असे मानले जाते .
 अ) प्रबळ   ब) लहान   क) दुर्बल   ड) यापैकी नाही .
- ८) लोकशाहीवादी विचारसरणीच्या राष्ट्रासाठी सत्तासंतुलन व्यवस्था ----- असते .
 अ) अनुकूल   ब) प्रतिकूल   क) गतिशील   ड) यापैकी नाही .
- ९) दुसऱ्या महयुद्धानंतर सत्तासंतुलनामध्ये ----- या राष्ट्रांनी सर्वाधिक सहभाग नोंदविला .
 अ) भारत व पाक   ब) अमेरिका व रशिया   क) जपान व चीन   ड) यापैकी नाही .
- १०) परराष्ट्र धोरण निर्धारणाबाबत राजाला सल्ला देतांना राज्याचा विस्तार करावा ----- याने सांगितले .
 अ). प्लेटो   ब) मॅकेन्हली   क) अरिस्टॉटल   ड) यापैकी नाही .
- ११) लोकशाहीवादी विचारसरणीच्या राष्ट्रासाठी ----- व्यवस्था प्रतिकूल असते .
 अ) परराष्ट्र धोरण   ब) सत्तासंतुलन   क) सामुहिक सुरक्षितता   ड) यापैकी नाही .
- १२) ----- नंतर सत्तासंतुलनामध्ये अमेरिका व रशिया या राष्ट्रांनी सर्वाधिक सहभाग नोंदविला .
 अ) पहिले महायुद्ध   ब) दुसरे महायुद्ध   क) रशियन राज्यक्रांती   ड) यापैकी नाही .

युनिट चार : प्रकरण सातवे - जागतिक दहशतवाद

- १) हा एक आंतरराष्ट्रीय स्वरूपाचा प्रश्न आहे .
 अ) नक्षलवाद   ब) दहशतवाद   क) जातीवाद   ड) यापैकी नाही .
- २) ही एक दहशतवादी संघटना आहे .
 अ) सिमी   ब) नाटो   क) सिटो   ड) यापैकी नाही .
- ३) दहशतवादाचे एक प्रमुख कारण म्हणजे होय.
 अ) नैतिकता   ब) धर्माधिता   क) विश्वास   ड) यापैकी नाही .
- ४) दहशतवादाचा भर मुख्यतः कृत्यावर असतो .
 अ) हिंसात्मक   ब) नैतिक   क) शांततेच्या   ड) यापैकी नाही .
- ५) अनेकदा बेरोजगार तरुण कडे वळतात .
 अ) शिक्षण   ब) दहशतवाद.   क) नैतिकते   ड) यापैकी नाही .
- ६). दहशतवाद ही एक जागतिक समस्या आहे.
 अ) स्थानिक.   ब) प्रादेशिक   क) राष्ट्रीय   ड) जागतिक
- ७). शैक्षणिक अपयशामुळे निराश झालेले विद्यार्थी पर्यायाने कडे वळतात.
 अ) जातीवाद   ब) धर्मवाद   क) दहशतवाद   ड) यापैकी नाही
- ८) ला दहशतवादांनी न्यूयार्कच्या जागतिक व्यापार केंद्रावर हल्ला केला .
 अ) ११ सप्टेंबर २००१   ब) १२ डिसेंबर २०११
 क) १० सप्टेंबर २००१   ड) यापैकी नाही .
- ९) च्या मते , दहशतवाद हे एक दुधारी शस्त्र आहे .
 अ) पॉल विल्किन्सन   ब) मॉर्गेथा   क) जेनकिन्स   ड) यापैकी नाही .
- १०) च्या मते , " दहशतवाद म्हणजे आपले उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी भीतीचे वातावरण निर्माण करणे होय .
 अ) जेनकिन्स   ब) बेंजामिन नेत्यान्याहु   क) मॉर्गेथा   ड) यापैकी नाही .
- ११) ११ सप्टेंबर २००१ ला दहशतवादांनी च्या जागतिक व्यापार केंद्रावर हल्ला केला .
 अ) अ) दिल्ली   ब) वाशिंगटन   क) न्यूयार्क   ड) यापैकी नाही .
- १२) दहशतवाद हा एक स्वरूपाचा प्रश्न आहे .
 अ) स्थानिक.   ब) प्रादेशिक   क) राष्ट्रीय   ड) आंतरराष्ट्रीय

प्रकरण : सहा - सामुहिक सुरक्षितता

- १) पहिल्या महायुद्धानंतर ----- ने सामुहिक सुरक्षिततेसाठी पुढाकार घेतला .
अ) राष्ट्रसंघ   ब) संयुक्त राष्ट्रसंघ   क) जनसंघ   ड) यापैकी नाही .
- २) सामुहिक सुरक्षितता ही ----- स्वरूपाची संघटना आहे .
अ) स्थानिक   ब) राष्ट्रीय   क) आंतरराष्ट्रीय   ड) यापैकी नाही .
- ३) ----- च्या चौदा कलमी विचारसरणीत सामुहिक सुरक्षिततेचे तत्व सापडते .
अ) वाशिंगटन   ब) विडो विल्सन   क) जेफरसन   ड) यापैकी नाही .
- ४) सामुहिक सुरक्षिततेमध्ये ----- विचारसरणीस कोणतेही स्थान नसते .
अ) उदारमतवाद   ब) तटस्थ.   क) एकसंघ   ड) यापैकी नाही .
- ५) प्रत्येक राष्ट्र सामुहिक सुरक्षा व्यवस्थेत एकमेकांप्रती ----- असते .
अ) बांधिल   ब) प्रतिस्पर्धी   क). विरुद्ध.   ड) यापैकी नाही .
- ६) सामुहिक सुरक्षिततेमध्ये सर्व राष्ट्रे ----- . समजली जातात .
अ) दुर्बल.   ब). प्रबल.   क) समान   ड) पैकी नाही .
- ७) सामुहिक सुरक्षिततेच्या व्यवस्थेत राष्ट्रांचे ----- . जपण्याचा प्रयत्न केला जातो .
अ) संपत्ती   ब) सार्वभौमत्व.   क)विश्वास   ड). यापैकी नाही
- ८) ----- मध्ये राष्ट्रसंघाची स्थापना झाली
अ) १९१८   ब) १९१९   क) १९२०.   ड) यापैकी नाही
- ९) सामुहिक सुरक्षिततेमुळे ----- वर मर्यादा येतात
अ) राष्ट्रीय हित   ब) नकाराधिकार   क) कायदे   ड) यापैकी नाही
- १०) सामुहिक सुरक्षिततेमुळे ----- विचारसरणीस विरोध करते.
अ)उदारमतवाद.   ब) भांडवलवाद   क) अलिसतावाद   ड)यापैकी नाही .
- ११) एकासाठी अनेक आणि अनेकांसाठी एक हे ----- चे व्यावहारिक स्वरूप आहे.
अ) सत्ता संतुलन   ब) सामुहिक सुरक्षितता   क) शस्त्र संधी   ड)यापैकी नाही .
- १२) -----नंतर राष्ट्रसंघाने सामुहिक सुरक्षिततेसाठी पुढाकार घेतला .
अ) पहिले महायुद्ध   ब) दुसरे महायुद्ध   क) रशियन राज्यक्रांती   ड) यापैकी नाही .
- १३) १९२० मध्ये ----- राष्ट्रसंघाची स्थापना झाली
अ) जनसंघ   ब) संयुक्त राष्ट्रसंघ   क) राष्ट्रसंघ   ड) यापैकी नाही .

प्रकरण आठवे- मानवाधिकार (Human Rights)

- १) मानवी हळ्काची घोषणा----- रोजी करण्यात आली .
 अ) १० डिसेंबर १९४६   ब) १० डिसेंबर १९४७
 क) १० डिसेंबर १९४८   ड) यापैकी नाही .
- २) भारतात मानवी हळ्क आयोगाची स्थापना ----- मध्ये झाली .
 अ) १९२०   ब) १९४८.   क) १९३   ड) यापैकी नाही .
- ३) जीवन जगण्याचा अधिकार ----- अधिकार होय .
 अ) नैसर्गिक.   ब) कायदेशीर   क) मूलभूत   ड) यापैकी नाही .
- ४) मानवाधिकाराच्या जाहिरनाम्यात एकूण----- कलमे आ शरयुहेत .
 अ) ३०   ब) ३.   क) ३२   ड) यापैकी नाही .
- ५) मानवी अधिकाराचे स्वरूप ----- आहे .
 अ) देशापुरते   ब) सार्वत्रिक   क) राज्यापुरते   ड) यापैकी नाही .
- ६) मानवाधिकार काळानुसार -----असतात .
 अ) परिवर्तनशील   ब) स्थितीशील.   क). मर्यादित.   ड) यापैकी नाही .
- ७) मानवाधिकार हे जगातील ----- नागरिकांना मिळतात .
 अ) श्रीमंत   ब) गरीब   क) सर्व   ड) यापैकी नाही.
- ८) मानवी अधिकाराची व्याप्ती फारच -----आहे.
 अ) व्यक्तिगत   ब) खाजगी   क) व्यापक   ड). यापैकी नाही.
- ९). -----च्या कायद्यानुसार राष्ट्रीय स्तरावर मानवी हळ्क आयोगाची स्थापना केली आहे.
 अ) १९९०   ब) १९९१   क) १९९२   ड) १९९३
- १०) महाराष्ट्रात मानवाधिकार आयोगाचे कार्यालय -----येथे आहे.
 अ) नागपूर   ब) नाशिक   क) मुंबई   ड) पूणे